

Työpajat

Keskiviikko 25.8. klo 13:15 – 14:45

1. Opettajatuutorin rooli opinto-ohjauksessa ja opintojen edistämisessä

Outi Kyrö-Ämmälä, lehtori, tuutoriopettaja, Lapin yliopisto, Markku Gullstén, opintopsykologi, Lapin yliopisto

Korkeakouluympäristössä opinto-ohjauksen kokonaisuuteen kuuluu paljon erilaisia toimijoita. Työpajassa pohditaan opettajatuutorin, opiskelijatuutorin ja opintopsykologin rooleja ja tehtäviä opintojen edistäjänä. Mitkä tehtävät kuuluvat luontevasti opettajatuutorille ja minkälaisissa asioissa verkostoitumista muuhun ohjaus- ja tukijärjestelmään olisi syytä hyödyntää? Millaista yhteistyötä opettajatuutorit ja opintopsykologi voisivat tehdä? Työpajassa pohditaan opettajatuutorin, opiskelijatuutorin ja opiskelijan yhteistyötä ja vuorovaikutussuhteen rakentumista. Työpajassa haetaan konkreettisia menetelmiä ja työskentelytapoja jotka edistävät opintoja tehokkaasti.

Työpaja on suunnattu erityisesti opettajatuutoreille mutta myös kaikille opinto-ohjauksesta kiinnostuneille.

Työskentelymuoto: lyhyt alustus, pienryhmätyöskentely ja yhteisöllinen tiedonrakennus

2. Menetelmiä ja malleja monimuotoiseen uraohjaukseen

Leena Itkonen, Helsingin yliopiston urapalvelut ja Heidi Layne, VALOA-hanke, Helsingin yliopiston urapalvelut

Työpajassa esitellään Helsingin yliopiston urapalveluiden urasuunnittelumalli, ja pohditaan, miten arvot ja uskomukset vaikuttavat urasuunnitteluun ja päätöksentekoprosessiin. Tarkoituksena on pohtia konkreettisia välineitä, menetelmiä ja materiaaleja uraohjaukseen suomalaisten ja kansainvälisten opiskelijoiden näkökulmista, sisältönä mm. urahallintataidot ja koulutuksen työelämävastaavuus.

Kohderyhmä: Korkeakoulujen opetus- ja ohjaushenkilöstö, kansainvälisten opiskelijoiden opetuksen ja ohjauksen parissa työskentelevät, muut uraohjauksesta kiinnostuneet. Työpaja toteutetaan osallistavien menetelmin monimuotoisen uraohjauksen näkökulmasta.

3. Millaisia tiedonhankinnan taitoja maisteri tarvitsee?

Päivi Helminen, Kati Syvälahti, Helsingin yliopiston kirjasto

Kirjastoissa opetetaan tuleville maistereille informaatiolukutaitoa (mm. tiedonhankintaa ja -hallintaa), mutta mitkä ovat maisterin keskeisimmät IL-taidot työelämässään niin akateemisessa maailmassa kuin muuallakin. Pitäisikö maisterin olla lyömätön lähteiden luotettavuuden arvioija internetissä ja osaa etsiä sieltä itselleen sopivaa tietoa? Vai riittääkö, että hän osaa lukea tieteellistä lehteä vai että hän osaa käyttää kätevästi tieteellisiä tietokantoja? Kuka huolehtii maisterin sivistyksestä tiedonhankinnan monisyyteisessä maailmassa? Entä kuka muistaa opettaa maisterille tutkimusaineistojen hallinnan niksit ja tekijänoikeuksien sudenkuopat?

Työskentelymuodot: Alustus, pienryhmätyöskentely, yhteenveto ja jatkotyöskentely verkossa

Keskiviikko 25.8. klo 15:15 – 17:30

4. Tulevaisuussuuntautunut uraohjaus ja Get a Life työelämäsimulaatio

Laura Kolehmainen, HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu sekä Johanna Ollila ja Leena Jokinen, Turun yliopisto, Tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Get a life hankkeen tavoitteena on edistää opiskelijoiden proaktiivisuutta ja tulevan kehityksen ennakkointia oman työuran suunnittelussa. Hankkeessa kehitetään opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa tarpeisiin soveltuvia menetelmiä sekä välineitä työelämän muutosten ennakkointiin.

Työpajassa esitellään tulevaisuussuuntautunutta ohjausmallia ja pohditaan, miten työkalun voi ottaa opinto-ohjelmiin mukaan ja innostaa testaamaan sitä.

Työpajassa pohditaan:

Missä vaiheessa opintoja tällainen työkalu toimii parhaiten?

Miten tällainen työkalu toimii itseohjautuvasti?

Miten työkalu tulisi linkittää muihin itseohjautuviin ohjausresursseihin?

Miten opetus- ja ohjaushenkilökunta asennoituu työkaluun ja saadaan mukaan?

Kyseessä on open space -menetelmällä toteutettava työpaja siitä, miten yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden urasuunnittelua voi ohjata työelämää simuloivalla verkkotyökalulla.

5. Tyky-toiminnasta Kyky-toimintaan: Yliopistoyhteisöjen mahdollisuudet, roolit ja vastuu

Johanna Kujala, Juhana Harju (SYL)

Opiskelukyky on opiskelijan työkykyä, jota yliopistot voivat tukea monin tavoin edistääkseen opiskelijoiden hyvinvointia ja opintojen sujumista. Opiskelukykyä voidaan edistää vaikuttamalla opetus- ja ohjaustoimintaan, opiskeluympäristöön, opiskelutaitoihin ja opiskelijan voimavaroihin.

Työpajassa vertaillaan työkykyä ja opiskelukykyä edistävää toimintaa sekä pohditaan kuinka työkyvyn edistämisen keinoja voitaisiin hyödyntää tehokkaammin opiskelukyvyn edistämisessä. Yhtenä alueena työskentelyssä pohditaan työsuojeluun liittyviä näkökulmia. Tarkastelussa pohditaan esimerkiksi yliopistoyhteisöjen roolia, vastuuta ja yhteistyötä opiskelukyvyn edistämisessä. Yliopistoyhteisöllä tarkoitetaan henkilöstöä, opiskelijoita ja opiskelijajärjestöjä.

Työpaja sisältää alustuksen ja ohjatun pienryhmätyöskentelyn. Tavoitteena on saada jäsenettyä yliopistojen roolia ja vastuuta opiskelijoiden kyky-toiminnassa sekä nostaa esiin uusia näkökulmia opiskelukyvyn edistämiseen.

6. Projektihallintataitojen sisällyttäminen opintoihin

Tuomas Salmi ja Riitta Päätaalo, Oulun yliopiston Markkinoinnin laitoksen opetuksen kehittämissä työryhmä

Projektit ovat yleistyneet jatkuvasti työ- ja liike-elämässä. Yritysten toiminnalle on luonteenomaista erilaiset liiketoimintasuhteet ja toimintatavat, joiden toimivuus edellyttää projektihallintataitoja ja täten aihe koskettaa monipuolisesti eri alojen opiskelijoita. Myös opiskelijoilta on tullut palautetta siitä, että he kokevat tärkeäksi valmiuden toimia projekteissa kaikilla liike-elämän toimialoilla. Vaikka korkeakouluopetus itsessään jo ohjaa opiskelijaa projektityyppiseen toimintaan, voidaan kysyä, pitäisikö projektihallintataitojen ja niiden koulutustarpeen ymmärtäminen olla entistä tärkeämpi ja näkyvämpi osa tulevaisuuden opetuskokonaisuutta. Olisi tärkeää keskustella kuinka tärkeänä asiana projektihallintataidot

koetaan eri oppilaitoksissa ja millä tavoilla tähän kysyntään on jo vastattu tai tullaan vastaamaan. Projektihallintataitoja voidaan kehittää tarjoamalla kursseja aiheesta, mutta voisiko projektihallintaidot sisällyttää piilo-opetukseen? Kuinka tämä olisi parhaita toteuttaa niin, että projektihallintataidot tulisi opittua ja vieläpä niin, että hyödyt konkretisoituvat opiskelijalle mahdollisimman hyvin.

Projektihallintataidot kuuluvat jo yleisiin työelämätaitoihin ja täten niiden huomioiminen opetuksessa on erityisen tärkeää ajatellen työelämärelevanssia. Toisaalta piilo-opetukseen sisällytettyinä projektihallintataidoista tulisi luonnollinen osa opiskelijan kompetenssien kasvattamista. Erillisiä kursseja ei välttämättä ole aina pakko järjestää, jos työelämän taidot voidaan opetella substanssiosaamisen rinnalla.

Aihetta käsitellään työpajassa ohjatun keskustelun avulla vaihtoehtoisin työtavoin.

Torstai 26.8. klo 11:00 – 12:30

7. Joustavat opiskelumahdollisuudet

Leena Kallio Saimaan amk ja Heidi Passila ja Annikka Nurkka, LUT

OTE –hanke (Opintojen tukeminen ja opetusjärjestelyjen kehittäminen opiskelupolun eri vaiheissa. Tämän OTE-projektin keihäänkärjen tavoitteena on edistää opiskelun joustavuutta ja mahdollistaa maantieteellisten rajojen yli tapahtuva opiskelu. Lisäksi tavoitteena on helpottaa tutkintojen loppuunsaattamista erityisesti työn ohessa. Opiskelun tehostamiseksi ja valmistumisen nopeuttamiseksi opiskelu ja opintosuoritusten teko olisi mahdollistettava nykyistä joustavammin paikasta riippumatta (so. muualla kuin oppilaitoksessa).

Työpajassa esitellään ja avataan keskeisiä joustavan opiskelun ja opetuksen näkökulmia ja työpajaan osallistuvien kanssa yhdessä työskennellen ja keskustellen pyritään löytämään uusia joustavan opiskelun ulottuvuuksia yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorilla. Työryhmissä jaetaan kokemuksia erilaisista joustavan opiskelun käytännöistä, opintosuoritusten paikasta riippumattomista suoritustavoista ja uuden tekniikan joustavuutta lisäävistä mahdollisuuksista.

Työpajassa käsiteltäviä aiheita voivat olla esimerkiksi:

- työn ohessa opiskelu koulutuksen järjestämisen haasteena
- tulevaisuuden näkökulmia opusteknologioiden hyödyntämiseen korkeakouluopetuksessa
- verkko-opetuksen sovellukset opiskelun tukena
- tenttiakvaario ja muut joustavat opintosuoritusten tekemistä helpottavat toimintatavat
- valtakunnalliset, oppilaitoksesta riippumattomat etäopiskeluna opiskeltavat kurssit, sekä
- mahdollisuudet yhdistää oppilaitosten resursseja opiskelun joustavuuden lisäämiseksi

Työpajaan ovat tervetulleita kaikki yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorin opiskelun joustavuuden kehittämisestä kiinnostuneet. Työpajan tavoitteena on koota uusia toimivia käytänteitä ja ideoita joustavan opiskelun ja opetuksen mahdollistamiseksi. Työpajan tuloksia hyödynnetään Ote-hankkeen keihäänkärkityössä.

Työpajassa on alustus ja pieni työskentelyyn orientoiva tehtävä. Varsinaisena työskentelymenetelmänä on Learning Cafe, jonka teemoina ovat: opiskelijana työn ohessa, opusteknologiat, oppilaitosten välinen yhteistyö, opetusjärjestelyt ja -menetelmät.

8. Kumuloitua, osaamisperustainen portfolio opiskelusta työelämään

Säde Pirttimäki, Taina Rytönen-Suontausta, Oppimiskeskus, Itä-Suomen yliopisto

Kumuloituvan, osaamisperustaisen portfolion keskeisinä lähtökohtina ovat elinikäinen oppiminen sekä aikaisemmin opitun tunnistaminen ja tunnustaminen. Kun mukaan otetaan

myös sosiaalisen median mahdollisuudet, opiskelija saa sekä opintojensa tueksi että työelämän verkostoihin toimivan ympäristön, jonka kautta hän voi edelleen kehittää ja tehdä näkyväksi osaamistaan ja ammattitaitoaan.

Kun portfolio rakennetaan avoimiin sosiaalisen median ympäristöihin, se on myös opiskelijan omassa hallinnassa – eikä koulutusorganisaation järjestelmien sisällä, jolloin opiskelija valmistuessaan menettää oikeudet jatkaa portfolionsa käyttöä ja opintojen aikana hyvin alkanutta osaamisensa reflektointia. Opiskelija voi jo opiskeluaikanaan kutsua portfolionsa lukijaksi, käyttäjäksi ja jopa muokkaajaksi kiinnostavia ihmisiä ja asiantuntijoita työelämästä. Opiskelija voi hallinnoida portfolion eri osioiden näkyvyyttä ja siten käyttää sitä moniin eri tarkoituksiin: opiskeluprojektien esittelyyn, opinnäytetyön esittely- ja jopa ohjausprosesseihin, työnhakuun, osaamisensa monipuoliseen esittelyyn. Portfoliossa voi olla kaikille avoimia osioita ja suljettuja osioita, joihin on pääsy vain tietyillä henkilöillä.

Tule työpajaan ideoimaan, miten voit hyödyntää kumuloituvan portfolion mallia sinun opetuksessasi, koulutusohjelmassasi, opinnoissasi, työssäsi sekä työsi ja työyhteisösi kehittämisessä.

9. Työelämä aidoksi osaksi opiskelua

Annu Ristola, Oulun yliopisto, Markkinoinnin laitoksen opetuksen kehittämistyöryhmä

Oman työidentiteetin selkeytyminen ja mahdollisten työtehtävien tunteminen jo opiskeluajalla motivoi nopeampaan valmistumiseen ja innokkuuteen astua työelämään. Kuinka opiskelijaa voidaan tukea omalla polullaan kohti työelämän tasavertaiseksi jäseneksi? Tarjotaanko oppilaitoksen osalta tarpeeksi mahdollisuuksia tutustua työelämään? Kuinka opiskelija on parhaiten perillä työelämän odotuksista ja mahdollisuuksista? Tähän liittyen on myös tärkeä ymmärtää onko opiskelija koko opintopolkunsa ajan selvillä omasta osaamisestaan ja mahdollisuuksistaan kehittää itseään vastaamaan työnantajien tarpeita.

Kuinka työelämä voidaan tuoda entistä lähemmäksi opiskelijaa niin, että samalla tuetaan opiskelijaa itseään ottamaan vastuun tulevaisuudestaan ja innostumaan tulevasta työelämästään?

Työskentelymuodot: Aihe alustetaan lyhyesti workshopin vetäjien puolesta ja aihetta käsitellään vaihteittain erilaisten ohjattujen tehtävien avulla.

10. Osaamistavoitteet osaksi opetussuunnitelmaa

Anita Honkala (OY), Aimo Rahkonen (OY) sekä Tiina Laajala (OAMK)

Osaamistavoitteet on keskeinen työkalu yliopistojen ja korkeakoulujen osaamisperustaisia opetussuunnitelmia kehitettäessä. Käytännössä osaamistavoitteiden tuominen osaksi opetussuunnitelmaa tarkoittaa opintojaksojen ja/tai opintokokonaisuuksien tavoitekuvausten kirjoittamista opiskelijan ja hänen tavoittelemansa osaamisen näkökulmasta.

OTE –hankkeessa on asetettu tavoitteeksi saada kaikkien tekniikan alan yliopisto- ja korkeakouluyksiköiden opetussuunnitelmien ja opintojaksojen tavoitekuvaukset laadittua osaamistavoitteina. Opetuksesta ja opetussuunnitelmien kehittämisestä vastaava avainhenkilöstöä on koulutettu laajalti kaikissa paikoissa, ja he ovat edistäneet edelleen osaamistavoiteajattelua omissa yksiköissään. Työ on edennyt yksiköstä riippuen eri tavoin, mutta yhteistä lienee kaikille, että opettajien on tullut itse vastata vastuullaan olevien opintojaksojen kuvauksista. Osa opettajista on myös ottanut osaamistavoitteet konkreettiseksi välineeksi opetus- ja ohjaustyössään.

Työpajassa jaetaan kokemuksia siitä, miten osaamistavoitteiden kirjoittamisprosessi on eri paikoissa edennyt ja pohditaan pienryhmissä niitä haasteita, joita osaamistavoitteiden

kirjoittamisessa ja ennen kaikkea soveltamisessa on vielä kohdattavana. Työpajassa pohditaan mm. seuraavia kysymyksiä:

Miten yhteydet eri tutkinnon osien (opintojaksot,-kokonaisuudet jne) sekä osaamisen viitekehysten välillä toteutuvat?

Miten linjakuus osaamistavoitekuvausten sekä opetus- ja arviointimenetelmien välillä toteutuu?

Miten osaamistavoitteilla voidaan tukea oppimisen arviointia?

Tuntevatko opiskelijat osaamistavoitteita ja miten opiskelijat voisivat niistä paremmin hyötyä?

Työpajaan ovat tervetulleita kaikki yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorin opetussuunnitelmien kehittämisestä kiinnostuneet.

Työskentelymuodot: Alustukset/case-kuvaukset ja toiminnallinen pienryhmätyöskentely

Torstai 26.8. klo 13:30 – 15:00

11. Opintopsykologi ohjauksen tukena yliopistoyhteisössä

Opintopsykologi Mikko Inkinen, Helsingin yliopisto, Opintopsykologi Katri Ruth, Itä-Suomen yliopisto

Kuinka opintopsykologi voi tukea yliopiston opettajia opiskelijoiden ohjauksen haasteissa? Opintopsykologit ovat perehtyneet oppimisprosessin laadullisiin tekijöihin. Opiskelijan hyvinvoinnin huomioimisella korkeakoulussa voidaan edistää opiskelun sujuvaa etenemistä ja ennaltaehkäistä opintojen viivästymistä. Työpajassa esitellään opintopsykologin työmuotoja korkeakoulussa. Työpajassa toteutetaan ”juttutupa”, missä jaetaan kokemuksia ja hyviä toimintatapoja opiskelijan ja opintojen mielekkään etenemisen tueksi. Keskustelua vetävät opintopsykologit Mikko Inkinen (Helsingin yliopisto) ja Katri Ruth (Itä-Suomen yliopisto).

12. Yliopisto-opetuksen kehittäminen ja laadunvarmistus

KKA:n puheenjohtaja, prof. Riitta Pyykkö, erikoissuunnittelija Kirsi Mustonen ja pääsuunnittelija Karl Holm, KKA.

Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) yhtenä keskeisenä toimintaperiaatteena on ollut sen perustamisesta (1996) lähtien kehittävän arvioinnin lähestymistapa. Kehittävällä arvioinnilla tarkoitetaan, että arviointineuvosto tuottaa sellaista korkeakoulutuksen laatua koskevaa tietoa, jota korkeakoulut voivat hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Vastuu arviointitiedon hyödyntämisestä ja korkeakoulutuksen laadusta on kuitenkin aina korkeakouluilla itsellään.

Korkeakoulujen arviointineuvosto toteuttaa vuosina 2005-2011 kaikkien suomalaisten korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnit. Auditointien tarkoituksena on kehittävän arvioinnin periaatteen mukaisesti tukea korkeakoulujen laatutyötä ja osoittaa suomalaisten korkeakoulujen laadunvarmistuksen taso. Auditoinnissa kaikkien korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmiä tarkastellaan 12 auditointikohteen näkökulmasta. Jokainen auditointikohte asetuu laadunvarmistuksen näkökulmasta skaalalle *puuttuva-alkava-kehittyvä-edistynyt*.

Tavoitteena on lyhyiden alustusten ja pienryhmätyöskentelyn keinoin yhdessä pohtia, minkälainen sidosryhmäyhteistyö palvelisi ja vahvistaisi *yliopisto-opetuksen* kehittämistä ja laadunvarmistusta.

13. Sukupuolentutkimuksesta työelämään

Lehtori Tuija Saresma (JY/HY), opintosihteeri Outi Pajala (HY) ja suunnittelija Aino-Maija Hiltunen (HY)

Sukupuolentutkimuksen verkosto Hilma tekee valtakunnallista yhteistyötä työelämäopintojen kehittämiseksi. Nais- ja sukupuolentutkimus on uudehko oppiaine, ja maisteriohjelmia kehitettäessä on mahdollista luoda samalla myös työelämäopintojen käytäntöjä. Verkosto on toteuttanut yhteisen työelämäselvityksen ja suunnittelee parhaillaan alumnigalleriaa. Verkostomainen epähierarkkisuus tarjoaa hyvän toimintaympäristön myös työssä- ja vertaisoppimiseen: omissa yliopistopedagogiikan opinnoissa, verkkokursseilla ja kesäkoulussa noviisien ja asiantuntijoiden roolit vaihtelevat. Työpajassa kerrotaan yhden monitieteisen oppiaineen verkottuneista käytännöistä ja etsitään samalla uusia yhteistyömuotoja uusien partnereiden kanssa.